

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1929. Štev. 10.

Posamezna štev. 2 Din.

Strpljivost.

V poročilu dijaške kuhinje v Kranju za leto 1928./29. se povdarja potreba še po drugem „Dijaškem domu“, kjer naj bi se mladina „vsestransko“ izobraževala in vzgajala. Ves kontekst onega dela poročila je tako stiliziran, da more v bralcu vzbuditi mnenje, kakor da bi Dijaški zavod, ki so ga otvorili „cerkveni krogi“ ne ustrezali vsem „modernim“ zahtevam, radi tega, ker hoče svojo mladino vzgajati na versko moralni podlagi. Potrebo po še enem dijaškem zavodu v Kranju to poročilo utemeljuje tudi s tem, da je potreben tak „moderen“ zavod iz vzgojnega stališča, ker mora biti verska strpljivost — „osnovna dolžnost vsakega državljana, če hočemo lepšo in boljšo jugoslovensko bodočnost“.

Morda poročevalec oziroma pisec tega poročila ni nameraval naši vzgoji očitati tega, da „cerkveni krogi“ vzgajajo k nestrpljivosti, toda ves kontekst je tak, da more čitatelju vzbuditi mnenje, kakor da se v naših zavodih ne vzgaja k verski strpljivosti in da zaradi tega ne zadostimo vsem „potrebam moderne vzgoje“.

Ker se tudi drugače neredko slišijo opazke ali napadi na katoliško cerkev in takozvane „cerkvene kroge“, kakor da ne poznamo tolerance ali strpljivosti, je prav, če o tej zadevi spregovori naš list — odkrito besedo.

Verska strpljivost ali takozvana toleranca, da s tujko „pojasnim“ slovensko besedo — je v jedru spoštovanje do bližnjega, čeprav je isti drugega verskega prepričanja. Ljubezen, spoštovanje, dobrohotnost do drugovercev! To je verska strpljivost. Verska strpljivost vsebuje tudi to, kar imenujemo spoštovanje in upoštevanje svobodne vesti.

Vse to pa je cerkev vedno učila in v tem smislu tudi vedno v zgodovini vzgajala svoje člane.

Ne bom tajil, da so se tu in tam pripetili kakšni izrodki, da je tu ali tam kak posameznik grešil v tem oziru, toda cerkev takih ekscesov ni nikoli odobraval, nestrpljivosti — nikoli učila ali priporočala.

Temelj katoliške morale je vendar ljubezen. Saj je to prva in poglobitna krščanska zapoved, ki jo uče in po njej vzgajajo vsi „cerkveni krogi“ od početka krščanstva do danes. In če se kdaj kak posameznik proti temu pregreši, se je pač pregrešil proti poglobitni krščanski zapovedi. Jezus, ki je na križu molil celo za svoje sovražnike in krivo-verce, je vzgled vsakemu katoliku in še posebno vsakemu katoliškemu vzgojitelju!

Po tem zgledu se je katoliška cerkev v zgodovini vedno tudi ravnala in je vsako nasprotno akcijo ali prakso obsojala.

Mi imamo najlepši zgled iz najnovejše zgodovine. Ko so pravoslavni naši bratje Rusi v milijonih stradali in umirali, je rimski papež organiziral največjo podporno akcijo, je sam žrtvoval milijone za drugoverce in to celo ob istem času, ko je vlada tega naroda morila in zapirala katolike in njih duhovnike.

Ko so v srednjem veku po krivdi Judov samih nastali med katoliki pogromi proti njim, je papež take pogrome obsodil javno in nudil celo zaščito preganjanim Judom.

Neredko napol izobraženi svet navaja razne zgodovinske dobe posebno iz srednjega veka kot dokaz verske nestrpljivosti katoliške cerkve. Še enkrat poudarjam, da so pač tu in tam nelepe posamezne izjeme, toda katoliška cerkev je take izrodke obsojala in je vedno zagovarjala svobodo vesti. Razni neresni in neznanstveni zgodovinarji so v tem oziru resnico potvarjali, kar priznajo danes celo protestantovski zgodovinarji. Iz takih kalnih neznanstvenih virov žalibog neredko črpa svoje znanje in neznanje tudi del naše inteligence. Saj smo morali celo dijaki v šoli poslušati razne take zgodovinske laži in napade. Sam sem doživel, da me je v šoli nahrulil pred tablo profesor, ker sem šel pred šolo v cerkev, isti pa je govoril o netolerantnosti cerkve, ko sam ni imel pojma o tem, kaj je tolerantnost.

Ko je nastopil protestantizem, je prodiral z načelom: »Cuius regio illius religio«. Z nasiljem so odtrgali milijone od katoliške cerkve, pomorili na tisoče katoliških duhovnikov in vernikov, pri tem pa govorili in pisali o „katoliškem nasilju“! Kaj vse je morala prestati katoliška cerkev na Angleškem in Nemškem! Kar berite zgodovino, pa res zgodovino, ne pa kakih zakotnih tendencioznih brošur, pa boste videli, kje je bila strpljivost in kje nasilje! Katoliška cerkev se je vedno borila proti protestantovskemu principu, ki je dajal pravico vladarju, da usiljuje svojo vero podložnikom.

Pa bo morda kak napolizobraženec pri tej priliki zopet navajal inkvizicijo. Kakor da bi cerkev s tem silila ljudi v katoliško cerkev in jim vbijala svoje nazore. Nasprotno je bilo res! Katoliška cerkev je vedno obsojala vsako nasilno pokristjanjenje. In končno, saj danes, mislim že vsak izobraženec to ve, da je bila inkvizicija predvsem obramba države pred revolucionarnimi elementi, ki so bili obednem krivoverci in pa protidržavni rovarji. Morda bo čez kakih sto let tudi prišel kak omejen človek, pa bo katoliški cerkvi očital to, da danes države zapirajo komuniste in boljševike, iščejo po stanovanjih spise protidržavne vsebine itd. Država ima pač pravico, da se brani in v tem ni nikakega nasilja!

V zgodovini imamo polno zgledov, da oni, ki drugim očitajo nasilje, ga sami izvršujejo. Pred kratkem je imela v tem oziru Francija lep šolski zgled. Pariški list „Croix“ je pred kratkem poročal o zanimivem slučaju, ki se je zgodil v Bretagni. Neki svododomiselni list, ki pač malo svobode pozna — je prav grdo napadel župnika neke župnije blizu mesta Brest. Nagromadil je proti njemu najgrše obdolžitve. Domači učitelj je z veliko naslodo razširjal dotično številko tega lista. Kmetje župnije so se pa uprli proti takemu početju vzgojitelja svojih otrok. Neki kmet je javno zahteval odpor proti takemu delovanju in opravljanju. Sedaj je pa dotični učitelj tožil kmeta pred sodiščem radi žalitve uradne osebnosti. In po vsej Franciji se je nato razburil ves svododomiselni tabor in zahteval v „imenu svobodne vesti,

svobodne znanosti in svobode pouka," da se kmet obsodi! No Francija ima vendar še take sodnike, ki so potem dotičnega učitelja poučili, da ima kmet bolj pravico braniti nedolžnost svojega župnika, kakor on raznašati tako umazano čtivo in da se kmet s tem ni nič pregrešil proti „uradni osebi“.

V Mehiki so pred kratkem še v velikem morili katoličane, zapirali jim cerkve, branili izvrševati verske dolžnosti, a mnogo takozvanih „svobodoljubnih“ listov je k temu molčalo, drugi so pa to celo odobraval! Ko je pa sodišče v Ameriki pred letom obsodilo v smrt dva anarhista in zločinca, je pa ves takozvani „svobodomiselni“ tabor bil v ognju, ker sta bila pač njih privrženca.

Katoliška cerkev in tudi katoliški krogi — je v zgodovini vedno branila načelo svobodne vesti in obsojala vsako nasilje nad vestjo ter je vzgajala svoje vernike vedno k strpljivosti!

Verske strpljivosti pa ne smemo tako umevati, da bi morala cerkev biti strpljiva tudi napram zmoti, krivi veri, nemoralnosti. Mi pagana, turka, krivoverca spoštujemo, ga moramo spoštovati, spoštujemo tudi njegovo dobro vest, ne spoštujemo in ne smemo pa spoštovati zablode, neresnice, krive vere, nemoralnega nauka. Spoštovanje osebi, obsodba zmoti! Ljubim osebo, zametam zmoto, laž, greh! To je katoliško načelo!

Resnica in laž ne poznata tolerance, strpljivosti. Resnice in zmote ne smemo nikdar metati v en koš, poštenosti in greha ne smemo nikdar staviti v eno vrsto!

Vzemimo primer iz šolskega življenja: G. profesor pokliče učenca k tabli, pa ga izprašuje naštevanko. In bi učenec odgovoril na vprašanje: koliko je 2×2 ? = 7! Ali bi smel biti sedaj gospod profesor tako strpljiv, da bi rekel: „Dobro, saj je vsejedno, ali rečeš, da je $2 \times 2 = 4$, ali če rečeš $2 \times 2 = 7$. Kaj bi rekli takemu profesorju? Ali bi ga učna oblast smela še pustiti v šolo? Tu učitelj ne sme biti kar nič „strpljiv“, ampak mora reči: „to je resnica, drugo je napak“ in če bi učenec še vstrajal pri svoji zmoti, mu pač mora dati pri vsej strpljivosti „fajfo“. Strpljivost je v tem, da g. profesor ne zmerja dijaka z raznimi priimki kot so „butelj, tepec“ itd., da dijaka kot osebnost spoštuje, a njegovo zmoto mora obsojati. Da vzamem še en zgled iz vzgojnega življenja. Po šolah imajo disciplinarne rede. V začetku šolskega leta jih razlože učitelji, razredniki svojim dijakom. Kaj bi rekli takemu učitelju in vzgojitelju, ki bi svoje učence takole učil: „To so disciplinarni predpisi, šolske postave, če jih hočete sedaj izpolnjevati dobro, če ne pa tudi prav, mi učitelji moramo biti tolerantni in vam pustimo svobodo“. To bi bili skaza pedagogi.

Katoliška cerkev se zaveda, da je učiteljica božjega nauka, da ne uči kakih nazorov, ki bi jih kdaj kdo mogel ovreči. Njen evangelij je božje razodetje, večna resnica. Jezus Kristus je ukazal: „Pojdite in učite vse narode, kar sem vas jaz učil, kdor bo veroval bo zveličan, kdor ne bo veroval bo pogubljen.“ Katoliška cerkev ne sme biti sedaj kak skaza učitelj, ona mora učiti božjo resnico in obsojati neresnico, krivo vero. Tu ni nikake tolerance.

Katoliška cerkev ima od Boga dane zapovedi, ki jih mora učiti, po katerih mora vse narode vzgajati. Ona mora reči: „Tako je Bog ukazal, tako morate živeti — in ne drugače!“ Tu ni in ne sme biti kake take napačne strpljivosti, ki bi se ne brigala, ali verniki izpolnjujejo božji zakon ali ne. Cerkev in cerkveni krogi morajo v tem slučaju reči, kakor je govoril Janez Krstnik: „Ni dovoljeno —“

Žalibog so nekateri kristjani, ki sicer nosijo katoliška imena, pa ne verujejo več vse resnice in si po svojih zablodah izbirajo nauke, ki jim prija in jih verujejo ali ne verujejo, kakor se njih pokvarjeni naravi zljubi; ki izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo božje zapovedi, kakor se njim dopade, kakor da bi bili sami dajali zakone. To so mlačneži, indiferentni, brezbrizni kristjani. In naša dolžnost, naša

ljubezen do teh nam nalaga dolžnost, da skušamo tudi te rešiti, tudi te zveličati. Radi tega jim moramo buditi vest, jih opominjati, kakor je naša dolžnost, jim klicati v spomin njih dolžnosti napram Bogu.

Toda njih pokvarjenost je zašla neredko tako daleč, da smatrajo to delo kot neko nadležnost, kot neko nestrpljivost, če jih hočemo rešiti, čim jih želimo oteti pogube. Taki bi najraje videli, da jih duhovniki ali „cerkveni krogi“ pustimo vedno v miru, da jih ne opominjamo, da je dolžnost hoditi v cerkev, prejemati sv. zakramente, da je greh nečistost, izžemanje itd. Teh nadležnih pridigarjev bi se radi iznebili, ti budilci vesti so jim neprijetni, za to jih sovražijo, jih celo preganjajo in se potem neredko tolažijo, da se bore za „strpljivost“ proti „cerkveni netoleranci“. Toda tudi v tem oziru duhovniki ne smemo biti strpljivi, da bi pustili grešnike mirno spati spanje grešnika, živeti v smrtni senci greha. Tudi oče ne sme pustiti sina, ki se izgublja, brez svarila, ker sicer bo sam kriv njegove pogube. Vzgojitelj mora svariti, kadar je potrebno! In tako tudi cerkev in cerkveni krogi. Mi bi bili mutasti psi, ko bi molčali, ko se greh dela, ko se tepta božji zakon, ko se pogublja duše! Vemo, da smo mnogim v tem oziru neprijetni, a to je naša sveta dolžnost, ne pa nestrpljivost! Silimo nikogar ne, opominjamo pa vse, budimo vest vsem!

Verske strpljivosti pa tudi ne smemo tako umevati, kakor da bi bilo katoliškim staršem dovoljeno pustiti svojo mladino v šole, kjer se njih mladina vzgaja v protiverskem duhu; v zavode, kjer ni verske vzgoje; v društva, kjer se omalovažuje vera in versko življenje; v družbe, kjer se morda celo napada verska resnica in morala. Kakor dober oče ne sme biti tako napačno strpljiv, da bi pustil svojim otrokom v družbo, kjer bi se moralno pokvarjali, tako mora tudi cerkev v tem oziru biti nestrpna — da se tako izrazim in mora kot dobra vzgojiteljica svojim vernikom zabičevati njih krščanske dolžnosti pri vzgoji njih mladine. V take „moderne“ zavode, kjer je nevarnost za versko mišljenje in življenje, katoliški starši ne morejo in ne smejo dati svojega otroka. To dolžnost moramo mi vedno povdarjati. Tu ne sme biti nikakega dvoma! Katoličan, veren katoličan, ne sme dati ne v tako hišo, ne v take zavode, ne v tako šolo, ne v tako društvo svojega otroka, kjer ni zavarovana verska vzgoja njih otrok. Turek je dolžen po svoji vesti vzgajati svojega otroka po turško, če je on prepričan, da je njegova vera edino zveličavna; imel bi greh, ko bi radi kakih ozirov dal svojega otroka v katoliški zavod. Katoliški oče greši proti svoji vesti, če da sina v družbo, kjer se ne vzgaja po katoliških načelih. Če svobodomislec res smatra, da je katoliška vera le „lari fari“, je razumljivo, da ne bo svojih otrok dal vzgajati v katoliški zavod in po katoliških načelih, vendar je pa hvala Bogu med našim narodom vrlo malo takih „svobodomiselcev“, ki bi ne želeli svojim otrokom verske vzgoje.

Nekoč sta debatirala meni dobro znani župnik in učitelj, s katerim sva dobra prijatelja. Učitelj je bil takrat vsaj ponosen na svoje svobodomiselstvo in je pač živel tako, tako —. Pa ga vpraša v pogovoru župnik:

„Povejte mi po pravici, ali bi vi želeli, da bi bili vaši otroci taki kot ste vi?“ In prijatelj je malo pomišljal in bil toliko pošten, da je priznal: „Nak to pa ne, za svoje otroke pa raje vidim, da so verni —“ Tudi slabi kristjani jasno čutijo po naravi, da so dolžni svoje otroke vzgajati po versko moralnih načelih. Tu ni nikakega govora o strpljivosti, ali nestrpljivosti! Tu velja načelo dolžnosti, ki se ne sme omajati vsled kake prazne fraze.

Torej prava strpljivost, to je naša dolžnost! Take „strpljivosti“ pa, ki bi zatajila resnico ali opustila svojo dolžnost, katolik, značajan in pošten, ne sme poznati!

Rožnivenski mesec.

Oktober je nekako posvečen sv. rožnemu vencu in rožnivenski Materi Božji.

Nekaj ganljivega je, iti zvečer po trgu ali vasi, pa ti tu in tam prihaja na uho in hiš skupna, družinska molitev sv. rožnega venca. Hvalobogu, pri nas se zvečer še marsikje skupno moli ta lepa molitev! Očetje in matere, skrbite, da ohranite skupno večerno molitev v družini — da ohranite v družini sv. rožni venec! Prva je večerna molitev, potem šele pridejo družbe, društva, odseki in vse drugo delo. Vse, tudi še tako potrebne organizacije, ne smejo nikdar ovirati družinske molitve in skupne molitve sv. rožniga venca. Skupna molitev posveti vse družinsko življenje. »Kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu — tam sem jaz sredi med njimi«, pravi Gospod. Kjer je skupna molitev v družini, tam je Gospod, tam je pravo krščansko življenje, tam je božji blagoslov. Uredite vse delo tako, da ne bo trpela družinska molitev!

Da se pa še bolj vnamete za lepoto sv. rožnega venca, naj sledi kratko pojasnilo o tej tej lepi molitvi.

Sv. rožni venec je vpeljal sv. Dominik, ko so Albižani na Francoskem razširjali krivo vero. Ko je videl s solzami v očeh, kako krivoverci pustošijo mesta in vasi, podirajo cerkve, morijo duhovnike, onečaščajo podobe Marije in drugih svetnikov, je sklenil vse svoje moči posvetiti tamošnjemu ljudstvu, ki je bilo silno nevedno ter se je zato dalo tem lažje zapeljati. Silni naval krive vere je skusil zajezi z besedo božjo in z molitvijo. Ko so drugi nastopili proti krivovercem z mečem in silo, se je sv. Dominik boril proti njim z ljubeznijo, podukom in potrpljenjem, posebno z molitvijo sv. rožnega venca. Marija sama je učila sv. Dominika moliti sv. rožni venec ter ga bodrila, naj to nebeško molitev goreče širi med ljudstvom. Molitev sv. rožnega venca je pokazala svojo veliko moč. Nad 100.000 krivovercev je spreobrn timer, brezštevilne grešnike je spravil na pravo pot.

Da bi pa mogel goreči še več izgubljenih duš rešiti, je ustanovil l. 1216 dominikanski red. Odločil je, da naj nosijo redovniki sv. rožni venec ob pasu na levi strani. Kamorkoli so prišli ti redovniki, so ljudstvu oznanjevali božjo besedo in širili molitev sv. rožnega venca, tako da jih moramo imenovati apostole sv. rožnega venca. Sv. rožni venec so rabili kot podlago in vodilo svojim pridigam. Razlagali so sproti vsako skrivnost, potem pa z ljudstvom molili oni oddelek te molitve. Tako so vodili ljudstvo po molitvi sv. rožnega venca k sv. veri nazaj. Povsod so ustanavljali rožnovenjske bratovščine. Vpisali so se v to bratovščino cesarji, knezi, grofji, škofje, opati, mašniki in obilno število ljudstva.

S čudovito naglico se je razširila pobožnost sv. rožnega venca tja v najbolj oddaljene kraje sveta. Vsi narodi so sprejeli to milostno darilo Marije ter slavili njeno svetost, veličanstvo in moč. Postal je sv. rožni venec kras velikašev in ljudstva. Sploh je ni bilo najti skoraj krščanske hiše, kjer bi ne molili sv. rožnega venca. Leon XIII. »rožnovenjski papež«, je vabil vsako leto v okrožnicah, naj posvete verniki mesec oktober tej molitvi kot najpripravnejši pomoček, da bi se odpravila zla naše dobe in je podelil razne odpustke, n. pr. 300 dni odpustka dobi za vsak oče naš in češčeno Marijo, popolnoma odpustek enkrat v letu na poljuben dan, če se moli dnevno celo leto. Za skupno molitev a) 10 let odpustka, če se moli skupno doma, v cerkvi ali v kaki kapeli, b) popolnoma odpustek zadnjo nedeljo v mesecu, ako se moli trikrat v tednu.

Naj bi se razlegla molitev sv. rožnega venca v vseh kranjskih družinah v celém letu, posebno pa v mesecu tober, potem bi izginilo marsikatero družinsko zlo.

† Janez Schiffrer.

Kdo ga ni poznal v naši župniji prijaznega gospoda, ki je maševal ob 8. vsaki dan v župni cerkvi? Rad je sedel v spovednici, rad nam pomagal v dušnem pastirstvu, bil je pa tudi rad in vesel v družbi. Dne 1. avgusta je zatislil svoje oči na Klancu, kjer si je bil svoj čas kupil hišico št. 16, da bi v njej preživel svoja stara leta v zasluženem pokoju. Komaj pa si je dogradil in po svoje uredil prijeten dom, pa ga je moral zapustiti, in se preseliti v večno bivališče star 64 let.

Pokojnega gospoda sem spoznal kot drugošolec v Istri. Takoj se mi je priljubil s svojo dobrohotnostjo in šegavostjo. Radi so k njemu zahajali njegovi tovariši duhovniki in ob počitnicah sem tudi jaz neredko bil deležen prijetne ure v njegovem župnišču. Kdo bi si bil takrat mislil, da bom jaz župnikoval v župniji, kjer bo on živel v pokoju in dal slovo temu svetu!

Pokojni gospod je zelo mnogo deloval med isterskimi Slovenci na cerkvenem polju, pa tudi za izobrazbo in gospodarski napredek našega zapuščenega naroda v Istri. Kdor ni videl v svojem delu isterskega slovenskega duhovnika, ta ne ve, kaj se pravi žrtvovati za svoj rod! Koliko je tam delala in žrtvovala naša duhovščina, je pač večinoma skrito, ker se je le malo o tem kdaj kaj pisalo, toda zgodovina bo morala priznati, da je vse kulturno in socialno delo med isterskimi Slovenci ležalo le na ramah slovenske duhovščine. In med temi, ki so se mnogo trudili, je bil tudi pokojnik. Kakor vsi delavni duhovniki — Slovenci, je moral tudi on iz kraja svojega delovanja, ker je bil nevaren »kulturnemu« narodu, ki dosti govori o kulturi in svobodi, a ne pozna ne kulture ne svobode! Najprej je odšel v službovanje na Štajersko, potem pa je stopil v stalni pokoj in se pred leti preselil v Kranj, kjer je imel svoje sorodstvo. Tu je bil zelo zadovoljen.

Dne 3. avgusta ga je ob številni udeležbi duhovnikov in vernikov pokopal njegov prijatelj od mladosti, tovariš in dekan g. č. kanonik M. Škerbec, ki mu je v slovo govoril prav ganljive besede v župni cerkvi. Naj v miru počiva v svobodni zemlji!

Duh. svetnik Fran Pokorn.

Iz cerkvene zgodovine Kranja.

(Nadaljevanje.)

1. Posebno od l. 1507., ko se je izvršilo združenje in vtelesenje kranjske župnije z ljubljansko škofijo, sodimo zanesljivo, da ga ni nobenega pristnega pisma, ki bi dokazovalo, da je očak kedaj kakega duhovna za Kranj potrdil.

2. Ko je na našo prošnjo cesar Maksimiljan I. vtelesil ono ljudstvo škofijski mizi, ni mogel tega storiti, kakor s posebnim privoljenjem oglejskega očaka Dominika in kardinala z naslovom sv. Marka, do katerega se je cesar pismeno obrnil in očak dal svoje dovoljenje, kakor pričajo pisma in očak tudi sam prizna.

3. Akoravno je cesar prosil, kakor je prejel izvzetje cele ljubljanske škofije iz očkove oblasti, za Kranj, da bi sv. stolica ono ljudstvo posebej izločila iz jurisdikcije oglejskega očaka, po navadnih pravnih ceremonijah ali obredih, je stvar ostala nerešena (in suspenso) radi različnih zadev in opravil.

4. Pozneje l. 1555. je nastalo med škofom Urbanom, kot župnikom in župljani v Kranju neko nesoglasje (prekanje), se je zadeva med škofom ljubljanskim in oglejskim očakom s posredovanjem apostol. nuncija, škofa zagrebškega, kateremu je bila izročena, in cesarjem, ki je

ustanovil škofijo in ji patronat nad kranjsko župnijo izročil, tako dognala in končno uredila, da dušno brižništvo te župnije absolutno s polnim disponiranjem časnih zadev ostane v oblasti ljubljanskega škofa kot postavnega in večnega župnika in njegovih vikarjev, sama gola pontifikalija (raba škof. oprave) pa ostanejo očaku.

5. Do danes, po preteku tolikega po kanonih predpisane časa je bil ljubljanski škof v mirni posesti kranjske župnije.

6. Tudi ni bil od nikogar drugega noben župnik postavljen kedaj v Kranju, razun od ljubljanskega škofa, ki ima vedno tudi oblast, takega odstavit, ki zasluži odslovitev.

7. Pri zadnji vizitaciji l. 1593., ki jo je imel oča, je bil odstavljen Frančišek Latomus od očaka, pa le od službe naddijakonske, kot župnika pa ga je odslovil škof in drugega nastavil in vmesnil.

8. Oporekati bi mi kdo vsekako mogel, češ, bil je odstavljen tudi od župnije. Prav, naj bode! Zgoditi bi se bilo moglo, oča bi bil mogel to storiti, ker je bil apostolski in glavni vizitator, ne da bi s tem kršil pravice ljubljanskega škofa.

9. Ljubljanski škof se ni nikdar vmešaval in se tudi ne mara vmešavati v oskrbovanje pontifikalij, ker to skrb prepušča očaku.

10. Ne da bi se s ponosom hvalil, priznava prosto-dušno, da je tudi za očakovo stolico goreče deloval v teh nemških pokrajinah, da bi po pravici zaslužil, kolikor zahteva moja škofovska dolžnost, tudi pontifikalija v kranjski cerkvi izvrševati, ker ta zadeva je edini vzrok, ki bi mogel za vedno odstraniti povod teh preprirov.

11. In kakor ni poprej nobenkrat zahteval, da bi izvrševal to oblast zase, tako tudi zdaj ne, ker misli, da mora pač vsak zadovoljen biti s svojo žetvijo.

12. Pa četudi te oblasti, ktere ne išče tako zelo, ne le ne bode dosegel od očaka in miru v kranjski cerkvi ne bode imel, se vendar v prihodnje ne mara več z očakom prerekati, temveč bode vso zadevo skupno z vsemi okoliščinami priporočil nadvojvodi Ferdinandu, ki je takorekoč ustanovitelj te zadeve.

13. Njegova dolžnost bode, da pričeto opravilo, z večjo ali manjšo slovesnostjo prava, ktere morda do sedaj pogrša, predloži sv. Očetu, da končno izda apostolski odlok in nove bule (papež. pisma) oskrbi. (Dalje prihodnjič.)

Župnija Kranj.

Oznanila za oktober.

Rožnivenška pobožnost se vrši cel mesec oktober v župni cerkvi ob delavnikih ob 6. uri zvečer, ob nedeljah pop. ob 2. — moli se rožni venec in litanije M. B. Krščanski nauk v oktobru odpade.

2. **God angelov varihov.**

3. **Sv. Terezija Deteta Jezusa.**

4. **Sv. Frančišek Serafski**, ob 6. sv. maša za III. red, po maši vesoljna odveza. **Prvi petek v mesecu**, ob 6. sv. maša z blagoslovom.

6. **XX. ned. po binkošti, rožnivenška nedelja**, ob 10. peta sv. maša z dvema blagoslovoma v rožnivenški cerkvi. Popoldan ob 2. bo rožnivenška pobožnost v rožnivenški cerkvi s petimi litanijami M. B. Po litanijah je tam shod za deklško Marijino družbo. **Prva nedelja v mesecu** ob 6. skupno sv. obhajilo za moške.

13. **XXI. ned. po bink. Spomin posvečenja cerkva**, ob 6. sv. maša z enim blagoslovom, ob 10. slovesna sv. maša z dvema blagoslovoma, po pridigi ob 10. se vrši običajna procesija.

Spomin posvečenja cerkva se je praznoval pri nas dosedaj zadnjo ali predzadnjo nedeljo v oktobru. Ker je pa predzadnja nedelja v oktobru določena za misijonski praznik, je sv. stolica v Rimu dovolila, da se praznovanje posvečenja cerkva za našo škofijo prenese na dan 9. oktobra in tako se potem vrši slovesno praznovanje tega posvečenja v nedeljo po 9. oktobru.

Ker je bila drugo nedeljo v oktobru ob 10. sv. maša na Pungertu, se radi prenešenega praznovanja posvečevanje župne cerkve prenese to opravilo na Pungertu na naslednjo nedeljo.

20. **XXII. ned. po bink. Misijonski praznik.** Od 6. do 9. bo izpostavljeno Sv. Reš. Tel., ob 10. sv. maša na Pungertu. Popoldne ob 2. uri molitve za misijone in sicer se moli 8. ura, sv. rožni venec in lit. M. B. Ta dan naj verniki prejmejo v obilem številu sv. zakramente in naj jih darujejo za napredek katoliške misijonske misli. Kdor prejme sv. zakramente in moli za spreobrnjenje nevernikov, prejme ta dan popolni odpustek.

Družba za širjenje vere. Po vseh župnijah imamo vpeljana to družbo, katere člani podpirajo naše misijone s svojo molitvijo in z denarnimi prispevki. Članarina je Din 12 na leto, za revne pa 6 Din. V to družbo vpisuje župni urad in pobira posebno to nedeljo tudi prispevke in članarino za njo. Prosim tudi članice naše ženske in deklške Marijine družbe, da bi pobirale ude in članarino za to družbo. Katera bi bila v to pripravljena, bi ji dal župni urad pooblastilo in nabiralno polo v ta namen. Prosim torej, da bi se oglasilo kaj takih požrtvovalnih oseb, ki bi bile pripravljene prevzeti to dobro delo za misijone.

21. **Sv. Uršula** — ob 5:45 kratek govor za bratovščino sv. Uršule in na to pri altarju sv. Uršule sv. maša, za umrle člane bratovščine sv. Uršule.

27. **XXIII. ned. po binkošti, praznik Kristusa Kralja**, ob 6. sv. maša z enim in ob 10. z dvema blagoslovoma ob 10. peta sv. maša. Pri 6. sv. maši skupno sv. obhajilo za deklško Marijino družbo.

31. Vigilijska k prazniku vseh svetnikov, strogi post.

Razno.

Stolp na Pungertu se sedaj popravlja. Najprej je bilo treba napraviti okrog stolpa oder, da se je moglo ugotoviti stanje zvonika. Odstranile so se takozvane „frčade“, ki so bile na stolp le prislone, druge štiri pa, ki so zvezane s stolpom, ostanejo. Cerkveno predstojništvo si je ogledalo stolp in ugotovilo, da je vsa pločevina in tudi velik del desk pod njo v popolnoma strohenem stanju, da je treba torej čisto novo pločevinasto streho in pa velik del novih desk in celo na vrhu špirovce podstaviti, ker so bili zelo segnili. Snel se je strelovod in križ, da se popravi. Tako so se pokazala potrebna nova dela, na katera prej nismo mislili. Stroški za popravo bodo zelo veliki, ob priliki jih objavimo. V kritje stroškov je prispevala mestna občina Din 2000 —, toda to bo le mala kaplja. Kakor smo že omenjali v našem listu, bomo morali potrkati na vrata meščanov za milodare, da krijemo velike stroške in upamo, da bomo našli odprta srca. Pri tej priliki omenjamo, da bi bila kmalu pogorela vsa pungerška cerkev ali vsaj njena streha. Neki delavec je namreč vrgel goreč ostaneček cigarete na tla, pa se je ustavil isti na suhem gnezdu vrabičev, ki je začelo tleti in goreti in se je že užgalo tramovje. K sreči so nevarnost hitro opazili in ogenj pogasili. Konservator za umetniške spomenike pri velikem županstvu v Ljubljani je dovolil, da se odstranijo nepotrebne „frčade“ ali prislone stolpiči. Pri ogledu cerkve in v svojem dopisu pa naroča, da naj se temeljito popravi tudi glavna altarna slika, ki kaže že delj časa nevarne znake, ker se mestoma pričenja luščiti, kar je znak, da je barva že preveč izsušena. Gospod referent dr. Stele povdarja, da gre

tu za nedvomno najdragocenejšo slikarsko umetnino, kar jih ima Kranj in bi bila vsaka nadaljna poškodba vsega obžalovanja vredna. Slika je namreč delo znamenitega slikarja Kremser Schmidta. Kakor vidite, bi bila sramota za Kranj, če bi pustili tako znamenito sliko, da se kviri. In tudi za to bo treba — parov!

Stolp na Premskovem smo dali na novo pobarvati in popraviti pločevino. Vse delo je izvršil kleparski mojster Drinovec za Din 2000.

Altar v Čirčičah je tudi v razsulu, popadalo je že nekaj angelov raz njega, drugi so invalidi brez rok, peroti ali nog, vse pa je tako črivo, da se lahko podere. Altar pa je zelo lep in bi ga bilo škoda, če bi se uničil. Tudi tega je g. konservator ogledal in fotografiral ter priporočil, da ga popravimo. S tamkajšnjimi ključarji smo tudi že sklenili, da povprašamo razne mojstre, za kako svoto bi to delo opravili. Treba bi ga bilo namreč napojiti z gotovo tekočino, da se pomore črvi in da se utrdi vse lesovje.

Za cerkvenega ključarja čirčiške podružnice je po umrlem ključarju Janezu Mraku imenovan Strupi Franc, posestnik v Čirčičah št. 17.

Zvonenje za mrliči. Iz neke podružnice sem dobil pismo pritožbo, da se pri nekaterih mrličih zelo dolgo zvoni, tako da ljudje še spati ne morejo, pri drugih pa da se zvoni le bolj na kratko, kakor je kdo bolj ali manj premožen. Pismo je brez podpisa. Kdor ima kako pritožbo, naj bo toliko moza, da bo povedal to osebno in če piše, naj se moško tudi podpiše. Na pisma brez podpisa se sicer ne odgovarja; v tem slučaju pa omenjam to pritožbo radi tega, da opozorim cerkvenike, da se mora vsem enako zviniti in se ne sme v dolgosti zvonjenja delati razlike med posestniki in neposestniki. Razlika je pač v tem, da se zvoni po razredih, glede dolgosti zvonjenja pa mora biti za vse enaka mera.

Cerkveni sedeži v župni cerkvi. V smislu sklepa cerkvenega predstojništva, ki je bil objavljen v Kranjskem zvonu v avgustovi številki, se bo pobirala taksa od sedežev za leto 1929 v dobi od nedelje dne 6. oktobra do nedelje dne 20. oktobra. Pobiralo se bo v župni pisarni v uradnih urah vsaki dan dopoldan od 9. ure dalje. Taksa za sedež je Din 15, za one pa, ki nimajo prejetih sedežev, znaša taksa dvakratno svoto, to je Din 30 na leto, kakor je bilo vedno do sedaj. V nedeljo, dne 27. oktobra se bodo oddali prazni sedeži. Kdor bi želel dobiti kak sedež, naj se zgleda v župni pisarni v dobi, ko se bo pobirala sedežnina. Ko se bo nato videlo, koliko sedežev je praznih, bo potem cerkveno predstojništvo sklepalo, komu se oddajo izpraznjeni sedeži. Na moški strani naj ženske nikar ne zahtevajo sedežev, ker se bodo vsi sedeži izpraznjeni na moški strani, oddali le moškim. Prejemščina za sedež znaša Din 500. To se pravi, kdor dobi cerkveni sedež in plača prejemščino, ima pravico do sedeža do svoje smrti, vendar pa plačuje še vsako leto določeno sedežnino. Kdor ima že dva sedeža v družini, naj nikar ne prosi še za kak sedež, ker je mnogo družin, ki nimajo niti enega sedeža. Sedežev dajati v kak podnajem je prepovedano. Kdor se izseli iz župnije, izgubi pravico do sedeža, ki se odda drugemu. Le pod temi pogoji se odda sedež proti prejemščini.

Zlato in srebro za ciborij. Poslednji čas se je oglasilo lepo število dobrotnikov, ki so darovali zlato in srebro za veliki ciborij, nekateri so res mnogo žrtvovali. Ker nekateri žele, da ostanejo njih imena skrita, ne moremo priobčiti darovalcev z imeni. Vsem naj Bog obilo plača! Ciborij bo kmalu izgotovljen.

Verouk na obrtno nadaljevalni šoli. V avgustovi številki Kranjskega zvona sem poveljal, da sem napravil prošnjo na kolektivno zadrugo in na odbor obrtno-nadaljevalne šole, da bi se zopet vpeljal verouk na obrtno-nadaljevalni šoli.

Odbor kolektivne zadruge je o tej zadevi razpravljal na svoji odborovi seji in je sklenil, da se bo za to zadevo

zavzel in je tudi naročil, da naj zastopnika kolektivne zadruge glasujeta za to, da se zopet vpelje verouk na to šolo v Kranju.

Vsa čast našemu obrtništvu, ki pravilno umeva potrebo versko-nravne vzgoje! Upam, da je za odborom kolektivne zadruge vse kranjsko obrtnišтво tega mnenja da je potrebno, da se verouk zopet poučuje na obrtno-nadaljevalni šoli.

Od predsedstva obrtno-nadaljevalne šole da še nisem dobil nikkega odgovora. Kako se bo zadeva rešila, bomo poročali v priradni številki Kranjskega zvona.

Red v cerkvi! Ponovno prosim, da ne postajate na hodniku, ki pelje mimo zakristije v cerkev, ker je potem zaprt dohod v cerkev onim, ki bi šli radi notri. Posebno pa je nedostojno, če tam ženske postajajo in se mešajo med moške. Torej vsaj ženske nikar ne ostajajte v tem prostoru. Tudi postajanje pred cerkvijo med mašo je znak neolikanosti in verske brezbržnosti. Kdor ima postajati med mašo zunaj cerkve, naj ostane raje doma!

Kranjska godba. Za tiste mladeniče, ki imajo veselje za godbo na pihala, se priredi nov teoretičen tečaj, kjer se bodo učili godbene teorije in se na to oni, ki to teorijo obiskujejo, sprejmejo k godbi. Tisti fantje iz mesta in okolice, ki imajo do godbe veselje, naj se priklase v župnišču, v godbeni sobi v nedeljo 6. oktobra od 9. do 11. ali pop. po litanijah.

Sprejemajo se le trezni in pošteni fantje!

Zupnija Šmartin.

1. Oznanila za župno cerkev:

3. oktobra: **Sv. Terezija od Deteta Jezusa.**

4. oktober: **Sv. Frančišek Serafinski**, po maši vesoljna odveza.

6. oktober: **XX. ned. po bink.** — **Reženvenska nedelja.** B. služba zjutraj ob 6. po navadi, ob 9. z blagoslovom, popoldan ob 2. uri molitve pred izpostavljenim Najsvetejšim in litanije. Po litanijah shod III. reda.

13. oktober: **XXI. ned. po binkoštih**, praznik posvečenja župne cerkve. B. služba zjutraj po navadi, ob 9. slovesna sv. maša z 2 blagoslovoma, popoldan ob pol 3. pete litanije M. B.

15. oktober: **Sv. Terezija.**

18. **Sv. evangelist Luka.**

20. oktober: **XXII. ned. po binkoštih.** Misijonski praznik. B. služba zjutraj z blagoslovom, ob 9. pri sv. Jernuju. Po želji sv. Očeta naj verniki ta dan daruje sv. obhajilo v misijonske namene; pobiralo se bo tudi za misijone. Zjutraj skupno obhajilo in popoldan shod Marijine družbe.

21. oktober: **sv. Uršula in tovarišice.** Sv. maša pri sv. Uršuli.

27. oktober: **Praznik Kristusa Kralja.** B. služba zjutraj z blagoslovom, ob 9. peta sv. maša z blagoslovom.

28. oktober: **Sv. ap. Simon in Juda.**

2. Oznanila za sv. Jošt.

Vse nedelje božja služba ob 6., popoldne ob 2.

3. Oznanila za Breg: 6. oktobra B. služba zjutraj in ob 9. vse druge nedelje samo zjutraj.

Kronika.

Poročeni:

1. Zavrl Valentin, tovarniški delavec iz Sred. Bitnja in Frančiška Dolenc iz Zgor. Bitnja št. 50, poroč. 8. septembra.

2. Matej Jugovic, delavec iz Pušala, župnija Škofja Loka in Marijana Oblak iz Lučin nad Poljanami. Poročena 8. septembra.

3. Trebar Janez, delavec iz Stražišča in Oman Marija iz Stražišča, poročena 8. septembra.

Umrli.

Anton Kokalj, oženjen delavec iz Poljan nad Škofjo Loko, star 41 let. Umrli je nenadoma v gostilni pri kosilu.

Pogovar

od pijače inu ventočenja tega vina med enim g. fajmoštram inu med šterjim Farmanim.

Kateri tedej sodi, de ta pijanost je samu en maihen greh, če se nabo, pobulšov, inu za same pijanost volo resnične pokure sturov, taistiga bo s tem Sodomitharjam, prešuštvavcam, inu ubivavcam ta večna štraffinga martrala po špričuvajnu S: Paula. (*Serm: 232. de temp.*) Poslušaj drugič besede moje: Kaj stoji v tvoj oblast ena reč za za greh deržati? ali pa ne? Videš, my se moremo po Vole Božje zaderžati: inu ne G: Bug no naše Vole; nekar en sledne, govory sam naše Izveličar, nekar en sledne, kater k meni pravy: Gospud! Gospud! pojde noter v nebešku kralstvu: ampak kater stury volo mojega Očeta. (*Math. 7, 21.*) Vola Božja pak je, da my treznu živemo. Tok u on skuz Apostelne je pustov osnanuvati. S: Peter v pervimu pismu zapouduje, rekoč: trezni bodite, inu čujte! (*1 Pet: 5, 8.*) S: Paul na Titusa Škoffa piše: vuči! de te stari trezni bodo: raunu toku te stare žene de nimaju veliku vina pyti; glih viže opominuj ti te mladenče, de imajo biti trezni. (*Ad Ephes: 5.*) Zraven G: Bug očitnu pijanost prepovduje: nekar se z Vinam na upijanite, v katerimu je nečistost, temuč napounite se s svetim Duham! (*ad VI.*) Dallej On žuga tem trunčnim skuz Preroka Izaisa to preklinuvanje: gorje vam! katiri ste mogučne junaki za vinu pyti, inu močni možie za eden drugiga upijaniti! Ja skuz svojga Syna JEZUSA On nas vučy, de my nimamo nigdar trunčen biti: varvite se pak, so bessede Kristušove, varvite se pak, de Vaše serca nabodo z nezmasnost — inu pijanostjo, inu s Skerbmy tega Živleina močnu obloženē, de tajste dan čez Vas nanagelma napride! (*Lucae 21:34.*) Tedej be my mogli žalostni vuna resnica nad nam dapovljena videti, od katere S: Paul na Korintharje piše, opominjajoč: napustite ze zapellati, sakaj ne te nečitte, ne te malikvavci, ne te pijanci . . . ne te razbojniki bodo Kralstvu Božje posedli. (*1 Cor: 6.*) Zatu pak čaka na te trunčene, ali pijance vuna žeja, v kateri ta bogate požrešnik jamra, inu prossi: O! Oča Abraham! usmili se čez me, inu pošli Lazarusa, de on pomoči verh svojga persta v vodo, deb on moje jezik rezhladov, kir jest martran bodem v temu plemenu. (*Luk. 16, 24.*) Ampak ta njegova prošna ni bla uslišana. Tukej S.: Chrysostomus to sodbo naredy, inu v eni pridge na Antiochenzarje povē: kir je pijanost, tamkej je hudič: kir so nagnusne besede, kir je požrešnost, tamkej hudičy svoi ples derže. Takšna miza je ta bogate požrešnick imov, satu potem on nibiv Gospodar le čez ena Kappelza vode.

Lenard. Ony so me skuz njih govorjene groznu ustrašli.

Mica. Mene pak clu neč; kaj ni terte G: Bug ustvarov? Kaj ni vinu en dar Božje; pokaj bo tedej greh vinu pyti, če se lih upijanem?

Fajmašter. Povej meni Mica! sta falila Adam, inu Eva, kader ona dva v Paradyžu sta jejdla od sadu tega dervesa, te vednost tega dobrega, inu hudega?

Mica. Kajpak de! falila sta; sej je G: Bug prepovedov: od dervesa pak te vednost tega dobrega, inu hudega ty nimaš jesti!

Fajmašter. Še povej! smeš ty v petku, inu v Sobbotho brez velike potrebe meso jesti?

Mica. Kaj tega nabom jest vedla? jest nasmem zatu, kir je Cerkvena zapovod v petku inu v sabbotho se od menih jejdy zderžati.

Fajmašter. Prov lepu odgovarjaš, Mica! pak poslušaj, kaj bode iz tvojeh odgovaru venperšlu! Vunu dervu v Paradyžu je G: Bug ustvarov, inu taistega sad je biv raunu lep, živina je tudi ena stvar Božja, inu to mesu en dar Božje; pak jejsti od vunega drevesa sadu v Paradyžu je bilu pregresnu zatu, kir je blu prepovedanu, tudi mesu jejsti v petku, ali v sabbotho brez velike potrebe je pregresnu zatu, kir je prepovedanu; raunu toku če lih G: Bug je terte ustvarov, inu to vino nezmasna pijača, inu pijanost je prepovedana, aku lh leta be nabila že sama na sebi ostudna, inu neč hudega, glih koker Lindvern svoi strupene rep, be za saboj naulekla.

Lenard. Neč naupraveš Mica! per G: Fajmaštru, neč; al smo pač v prava Šolla peršli, že vidim; Micha! kaj pak ty misliš povedati?

Micha. Vinu je za nas kmete ena arcnija: de se pak my upijanemo, nam kmetam ni zamyrli; my imamo slabe glave: inu vessella tok drugega nimamo.

Mathia. Raunu meni si jo iz uste potegnov: je pač ress, če en gmein Človek še per Vin' nabo vessella imov; tok bode pak naše kmetuške živleine bel pustu, koker vunu teh nekadašnjeh rogomitu, ali pušavniku.

Fajmašter. De vinu je za ress v čassu ena arcnija, inu k vessellu teh Ludji ustvarjenu, nas zagviša S: Pismu; prvič v bukvah tega modrega Syrracha: Vinu je k vessellu ustvarjenu, inu ne k pijanosti od začetika: enu vesselle te duše, inu tega Serca je vinu, kader se z masa pije. (*Eccli 31, 25.*) Drugič v bukvah teh pregovarju: d jte, govory Salomon, dajte tem žalostnim močno pijačo, inu Vina temistim, katiri bridkust v sercu imajo. (*Prov: 31, 6. 2. Reg: XVI, 2. Vinum autem ut bibat, si quis defecerit in deserto.*) Zadnič S: Paul sam v pismu na Timotheusa škoffa svetje njemu pijača toga vina: nekar še vode napij, so bessede tega Apostelna, temuč enu malu vina nučaj zavol žello-deca tvojga, inu tvojeh gosteh bollezen. (*1 Tim: 5, 23.*) Tukej sliši, moj Micha! de vinu je ena arcnija, pak le, kader se en malu nuca: da je enu vesselle tega serca, kader se z masa pije: de je vinu k rezvessellejnu ustvarjenu, pak ne k pijanost; zatu kdurkuli nej bo kmet, ali gospud vinu nezmasnu pije, ali se upijane: leta to vinu iz ene arcnije spreoberne v strup; Žovc teh Lindvernu, govory Moyzes v svojeh petih bukvah, žovc teh Lindvernu je njuh vinu, inu naozravlene strup teh gadu. (*Deut: 32. v. 33.*)

Ta strup te nezmasne pijače tega vina tok spremenj tega človeka: de leta, kader trunčen postane, rata glih enu malyku; on očy ima, pravi S: Basilius, pak vender nobeniga napozna: on ušesa ima, pak vender neč nazastopy: noge ima, pak vender hoditi namre. (*S: Basil: hom: 4 in ebr.*) Ja en pijane, inu trunčene človek še štrašneiši, koker be on s hudičam obseden biv, večkrat perhaja; kmalu je viditi rodeč, koker purmann, kmalu nastopy ena mertvaška farba nam nim: zde se zavalj on kiekej v luža, zde se prekucne sem na kamne, zde ceba z nogam, zde maha z rokam: večkrat on iz gerla spuša eno zderio štimo, koker eniga zabodeniga volla, večkrat tešy on iz uste ene sparjene vinske penne; nanagelma začne on preobračati očy, koker lešerbe, inu mutaiste v čassu tudi usse dergač kažejo toku, de on stolle vidy za Otroke, voknu za Urata, gnoj za postla; zatu, kar S: Chrysostomus govory, je en pijane človek naperjeten svojem perjatlam, je k Smehu svojem Sovražnikam, je k Špottu svoji Ženi, je gaižla svojem Ottrokam, je ena butura svojim poslam, je k zaničuvajnu svojl Žlacti, je nadležen svojim Sosedam, je en tyrann svoje duše, je en tryrag svojga trupla, je med dovjo Zvevino ta ner nagnusneiši pošast, inu Spaka.

(Dalje prih.)